

บันทึก

เรื่อง โครงการจัดทำระบบภาพใบหน้าและลายพิมพ์นิ้วหัวแม่มือชาวด้วยระบบคอมพิวเตอร์

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๒๐๒/๑๘๙๘ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ด้วยกระทรวงมหาดไทยได้เสนอโครงการจัดทำระบบภาพใบหน้าและลายพิมพ์นิ้วหัวแม่มือชาวด้วยระบบคอมพิวเตอร์มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา ซึ่งสำนักงบประมาณและคณะกรรมการคอมพิวเตอร์ของรัฐได้เสนอความเห็นมาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาด้วย

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ ลงมติว่า โดยที่ยังมีปัญหาตามกฎหมาย จึงมอบให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีการับไปพิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวโดยได้รับฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรรมการปกครองและกรมตำรวจ) และผู้แทนสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ซึ่งผู้แทนกระทรวงมหาดไทยชี้แจงว่า เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๖ กระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินการตามโครงการจัดทำเลขประจำตัวแก่ประชาชนทั่วประเทศ และจัดเก็บข้อมูลประวัติเบื้องต้นของประชาชนที่ให้เลขประจำตัวด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งอำนวยความสะดวกแก่ส่วนราชการและประชาชนทั้งในด้านการควบคุมสถานภาพของบุคคลอันมีผลต่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ การตรวจสอบและพิสูจน์ตัวบุคคล การรวบรวมข้อมูลประชากรมาใช้ประโยชน์ในการบริหาร รายการข้อมูลที่ใช้ดำเนินการด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ประกอบด้วยเลขประจำตัว ชื่อตัวชื่อสกุล และรายการประวัติสำคัญอื่น ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ นอกจากจะอำนวยความสะดวกในด้านการทะเบียนบัตรประจำตัวแล้วยังเป็นประโยชน์ในด้านการตรวจสอบการปราบปรามอาชญากรรม การออกหนังสือเดินทาง การติดตามผู้ค้างชำระภาษีและลูกหนี้ของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ ข้อมูลได้นำมาใช้ในรูปการให้บริการตรวจสอบประวัติ การรับรองรายการประวัติบุคคลเพื่อประโยชน์ในการใช้สิทธิ การขอรับประโยชน์ต่าง ๆ แต่อย่างไรก็ตาม การตรวจสอบและพิสูจน์ตัวบุคคลในลักษณะดังกล่าวยังเป็นระบบที่ไม่สมบูรณ์ เนื่องจากข้อมูลชื่อตัวชื่อสกุลและรายการประวัติเป็นหลักฐานที่อาจเปลี่ยนแปลงได้ ยังขาดหลักฐานที่แสดงลักษณะประจำตัวบุคคลที่ไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้ เช่น รูปร่างหน้าตา ลายพิมพ์นิ้วมือ ฯลฯ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวยังไม่มีหน่วยงานกลางในการจัดเก็บ เมื่อมีกรณีจำเป็นต้องใช้ภาพใบหน้าหรือลายพิมพ์นิ้วมือจึงเกิดความไม่สะดวก กรมการปกครองจึงได้วางระบบจัดเก็บภาพใบหน้าและลายพิมพ์นิ้วมือหัวแม่มือชาวด้วยระบบคอมพิวเตอร์เพิ่มเติมฐานข้อมูลเพื่อให้เกิดประโยชน์เพิ่มขึ้นในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการมีศูนย์กลางสำหรับบริการการพิสูจน์ตัวบุคคลแก่ประชาชนเพื่อประโยชน์ในการใช้สิทธิต่าง ๆ โดยโครงการดังกล่าวมีเป้าหมายที่จะจัดเก็บและตรวจสอบข้อมูลภาพใบหน้าบุคคลและลายพิมพ์นิ้วหัวแม่มือชาวด้วยระบบคอมพิวเตอร์ครอบคลุมบุคคลสัญชาติไทยอายุตั้งแต่ ๑๕

ปี และคนต่างด้าวและคนเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายอายุตั้งแต่ ๑๒ ปีขึ้นไปทั่วประเทศ ประมาณ ๔๐ ล้านคน และเป็นการจัดเก็บข้อมูลจากใบคำขอมิบัติประชาชน กระทรวงมหาดไทย จึงได้เสนอโครงการดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและเมื่อคณะรัฐมนตรีอนุมัติโครงการ แล้วกระทรวงมหาดไทยจึงได้ดำเนินการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ต่อไป ซึ่งในเรื่องนี้ทั้งสำนักงานงบประมาณและคณะกรรมการคอมพิวเตอร์ของรัฐได้เห็นชอบในหลักการให้กระทรวงมหาดไทย จัดหาระบบคอมพิวเตอร์ตามโครงการดังกล่าวแล้ว

ผู้แทนสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีชี้แจงว่า ในการพิจารณาโครงการจัดทำ ระบบภายในหน้าและลายพิมพ์นิ้วหัวแม่มือชาวด้วยระบบคอมพิวเตอร์ในคณะรัฐมนตรีนั้น นายกรัฐมนตรี (พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ) มีข้อสังเกตว่าระบบจัดเก็บข้อมูลประวัติส่วนบุคคล ของประชาชนด้วยระบบคอมพิวเตอร์เป็นเรื่องที่สำคัญ แม้ว่าจะมีประโยชน์ต่อการตรวจสอบและ พิสูจน์บุคคลก็ตาม แต่ก็ยังมีปัญหาในด้านกฎหมายว่าจะกระทำได้หรือไม่ เพียงใด จึงมีบัญชาให้ ส่งปัญหาดังกล่าวให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณา

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) พิจารณาปัญหา ดังกล่าว เห็นว่า พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน ๖ มีบทบัญญัติเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว สองมาตรา คือ มาตรา ๖ และมาตรา ๘ กล่าวคือ มาตรา ๖^๑ กำหนดว่าในบัตรประจำตัวประชาชน อย่างน้อยต้องมีรายการ ดังนี้

(๑) ชื่อ ชื่อสกุล วันเดือนปีเกิด ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน รูปถ่ายและเลข ประจำตัวของผู้ถือบัตร

(๒) ลายมือชื่อหรือตราลายมือชื่อ และตราประจำตำแหน่งของเจ้าพนักงาน ออกบัตรและวันออกบัตร

ส่วนมาตรา ๘^๒ บัญญัติให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออก กฎกระทรวงกำหนดแบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการ ในการขอมิบัติ การขอบัตรใหม่ การขอเปลี่ยน

^๑ พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖

มาตรา ๖ บัตรให้ใช้ได้หกปีนับแต่วันออกบัตร เว้นแต่บัตรที่ยังใช้ได้ในวันที่ผู้ถือบัตรมี อายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์ให้คงใช้ได้ตลอดชีวิต

ในบัตรอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อ ชื่อสกุล วันเดือนปีเกิด ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน รูปถ่ายและเลขประจำตัวของผู้ถือ บัตร

(๒) ลายมือชื่อหรือตราลายมือชื่อ และตราประจำตำแหน่งของเจ้าพนักงานออกบัตรและ วันออกบัตร

ขนาด สี และลักษณะของบัตร ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

^๒ พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖

มาตรา ๘ การขอมิบัติ การขอบัตรใหม่ การขอเปลี่ยนบัตร การออกบัตร การออกใบรับ และการออกใบแทนใบรับ ให้เป็นไปตามแบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

บัตร การออกบัตร การออกใบรับและการออกใบแทนใบรับ ซึ่งเป็นการกำหนดให้เรื่องดังกล่าวอยู่ในดุลพินิจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและในเรื่องนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้ออกกฎ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๓๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๑) ๑ กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องการยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวประชาชนโดยกำหนดให้ผู้ยื่นคำขอต้องพิมพ์ลายนิ้วมือในแบบ บ.ป. ๑ ทั้งสิบนิ้ว^๑

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) จึงเห็นว่าการกำหนดให้ผู้ยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวประชาชนต้องมีรูปถ่ายนั้นย่อมกระทำได้ตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน ๑ และการกำหนดให้ผู้ยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวประชาชนต้องพิมพ์ลายนิ้วมือนั้นเป็นไปตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๓๐) ๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๑) ๑ และเมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าในปัจจุบันมีการจัดเก็บหลักฐานและรายการเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชนดังกล่าวไว้ด้วยระบบไมโครฟิล์มอยู่แล้ว ฉะนั้น การจัดเก็บหลักฐานและรายการเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชนด้วยระบบคอมพิวเตอร์

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับคำขอและเห็นว่าคำขอนั้นมีรายการถูกต้องครบถ้วน และผู้ขอได้ปฏิบัติตามกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ถ่ายรูปผู้ขอและออกใบรับให้แก่ผู้ขอ

ในกรณีใบรับหาย ถูกทำลาย หรือชำรุดในสาระสำคัญให้ออกใบแทนใบรับให้แก่ผู้ขอ

ใบรับหรือใบแทนใบรับให้ใช้ได้เสมือนบัตร ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในใบรับ ในการใช้ใบรับหรือใบแทนใบรับ ให้ใช้ร่วมกันกับบัตรเดิม เว้นแต่ในกรณีขอมีบัตรเป็นครั้งแรก บัตรหายหรือถูกทำลายทั้งหมด

^๑ กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๓๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๑) ๑

ข้อ ๓ ทวิ ในกรณียื่นคำขอตามข้อ ๓ ผู้ยื่นคำขอต้องพิสูจน์ลายนิ้วมือในแบบ บ.ป.๑ ดังนี้

(ก) ในกรณียื่นคำขอมีบัตรครั้งแรกตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗ (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) หรือมีบัตรใหม่เนื่องจากบัตรหายหรือบัตรถูกทำลายทั้งหมดต้องพิมพ์ลายนิ้วมือในแบบ บ.ป. ๑ ทั้งสิบนิ้ว

(ข) ในกรณียื่นคำขอมีบัตรหมดอายุ หรือเปลี่ยนบัตรเนื่องจากบัตรถูกทำลายบางส่วนหรือชำรุดในสาระสำคัญ หรือผู้ถือบัตรเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล หรือชื่อตัวและชื่อสกุล ไม่ต้องพิมพ์ลายนิ้วมือในแบบ บ.ป.๑ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอเป็นผู้ถือบัตรซึ่งออกให้ก่อนวันที่กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๓๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ ใช้บังคับ ให้ผู้ยื่นคำขอพิมพ์ลายนิ้วมือในแบบ บ.ป.๑ ทั้งสิบนิ้ว

ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอเป็นผู้ได้รับยกเว้นไม่ต้องขอมีบัตรตามกฎหมายซึ่งออกตามความในมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง แต่ประสงค์จะขอมีบัตรหรือขอเปลี่ยนบัตรตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง ไม่ต้องพิมพ์ลายนิ้วมือในแบบ บ.ป.๑

ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอไม่ต้องพิมพ์ลายนิ้วมือตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงนี้ หากพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควรเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบหลักฐานเกี่ยวกับตัวบุคคล พนักงานเจ้าหน้าที่อาจสั่งให้ผู้ยื่นคำขอพิมพ์ลายนิ้วมือเป็นการเฉพาะรายได้

ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอไม่สามารถพิมพ์ลายนิ้วมือได้ เนื่องจากนิ้วมือพิการให้พิมพ์ลายนิ้วมือที่เหลืออยู่ และในกรณีที่นิ้วมือเหลืออยู่เพียงนิ้วเดียวหรือไม่มีนิ้วมือเหลืออยู่เลย ให้พิมพ์ลายฝ่ามือแทน

แทนระบบไมโครฟิล์มซึ่งเป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดเก็บเสียใหม่เท่านั้นจึงสามารถกระทำ
ได้

ส่วนการที่บุคคลภายนอกจะขอตรวจหลักฐานหรือคัดสำเนารายการเกี่ยวกับ
บัตรประจำตัวประชาชนนั้น มาตรา ๑๐^๔ แห่งพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน ฯ บัญญัติ
ให้ผู้มีส่วนได้เสียขอตรวจหลักฐานหรือคัดสำเนารายการเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชนได้
ดังนั้น แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงระบบการจัดเก็บหลักฐานและรายการเกี่ยวกับบัตรประจำตัว
ประชาชนด้วยระบบไมโครฟิล์มเป็นด้วยคอมพิวเตอร์ก็ตาม ผู้มีส่วนได้เสียก็ย่อมขอตรวจหลักฐาน
หรือคัดสำเนารายการเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชนได้ตามมาตรา ๑๐ ดังกล่าวเช่นเดิม

(นายไมตรี ดันเต็มทรัพย์)

รองเลขาธิการ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เมษายน ๒๕๓๔

^๔พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖

มาตรา ๑๐ ผู้ที่มีส่วนได้เสียจะขอตรวจหลักฐานหรือคัดสำเนารายการเกี่ยวกับบัตรที่ได้
สำนักงานทะเบียนบัตรประจำตัวประชาชน ทว่าการอำเภอหรือเขตหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ในเวลาราชการก็ได้
และจะขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่คัดและรับรองสำเนาด้วยก็ได้